

<p>Szerkesztői iroda: Piacsor, Kapeller-ház hora a lap szellemi részét illető közle- mények küldendők.</p> <p>Kiadó hivatal: POLLÁK MÓR KÖNYVNYOMDÁJA. hová a hirdetések s előfizetések bérmentesen küldendők.</p> <p>Kéziratok nem adatnak vissza.</p>	<h1>KÖZÉRDEK.</h1> <h2>Vegyes tartalmu heti lap.</h2>	<p>Megjelen minden vasár- napon egy nagy iven.</p> <p>ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK Helyben hához hordva, vagy vidékre postán küldve:</p> <table> <tr><td>Egész évre</td><td>4 frt.</td></tr> <tr><td>Fél</td><td>2</td></tr> <tr><td>Negyed</td><td>1</td></tr> </table> <p>HIRDETMÉNYEK DÍJA: 3 hasábos petit sorírt, vagy ennek helyéért 5 kr. Bélyegdíj külön 30 kr. Nyiltér sora 15 kr.</p>	Egész évre	4 frt.	Fél	2	Negyed	1
Egész évre	4 frt.							
Fél	2							
Negyed	1							

HETI SZEMLE.

A képviselőház máj. 11-én tartott ülésében folytatta és befejezte a vámtarifa tárgyalását. Szóltak Steinacker, Busbach, Almássy és Madarász. Ezután névszerinti szavazás következett s a ház 184 szavazattal 116 ellen elfogadta a törvényjavaslatot. A ház azután áttért a részletes tárgyalásra.

A 12-én tartott ülésen Péchy Tamás elnök különböző kérvények bemutatása után jelenté, hogy a boszniai lázadás elfojtására szükséges 21.700.000 forintnyi hitelről szóló bizottsági jelentés már ki van nyomtatva s hogy Eötvös Károly külön véleményt jelentett be, mely a kormány javaslatának elvetését ajánlja.

Napi renden a vámtarifa néhány tételének s a tarifáról szóló törvényjavaslatnak tárgyalása s hosszabb vita nélküli elfogadása volt. Végül Tisza kormányelnök nyújtott tájékozást a ház további munkarendje iránt, melynél fogva az ülészak június elején be lesz rekeszthető s a tárgyalásról leszorult ügyek a következő ülészak első pontjait fogják tenni. Tudomásul vétették.

13-án napi rendre került a gyulafehérvári káptalan és kolozsmonostori konventi levéltárak egyesítése az országos levéltárral, mit a ház helyeselve elfogadott, valamint elfogadta a véderő-törvényen a főrendek által tett módosításokat s a közönséges büntetések kiadása iránt Luxenburggal kötött szerződést. Ezek után kérvényeket tárgyalt a ház, melyek utolsója a Budapesté az ezer éves ünnepély tárgyában, melyet a ház a miniszteriumhoz tett át tanulmányozás végett.

Május 15-én kezdődött a vita a boszniai kérdésben, vagyis a delegációk által megszavazott újabb hadügyi kiadások előterjesztése. A pénzügyi bizottság függetlenségi párti tagjai: Eötvös Károly és Helfi Ignác külön véleményt adtak be, melyben a költségek megtagadását kívánják. Az ellenzék szintén ellenzi a költségek megszavazását. Izgalmas jelenetek fejlődtek ki. Az ellenzék felszólalt, hogy a kormány részéről mért nem beszél senki, mire Tisza miniszterelnök felelt, kijelentve, hogy a szólásra kényszeríteni senkit se lehet, de szólhat bárki azon sorrendben, a mint elő van jegyezve.

16-án tovább folyt az izgalom a képviselőházban. Németh Albert ugyanis eltérve a tárgytól mulasztásokról, visszaélésekről beszélt, melyek

ket szerinte a kormányelnök követett el s beszéde végén azt indítványozta, hogy küldjön ki a ház ez ügyben vizsgáló bizottságot. Tisza rögtön felelt szóló állításait czáfolyva.

Szapáry gr. miniszter szintén válaszolt Némethnek, kijelentve, hogy állításai nem igazak s ő is, mint a kormányelnök, tetteiért mindig kész elvállalni a felelősséget. Csak ezután tért át a vita a bosnyák kérdésre, melyhez Gruber, Ugron, Urbán szóltak, mindannyian a főlebb említett szélsőbali külön vélemény mellett.

A május 17-iki ülésen tovább folyt a boszniai kérdés. A szónoklatok közül Dr. Dárday beszédét közöljük lapunk más rovatában.

A lázadás színhelyéről csak kisebb esztázásokról érkeznek tudósítások. A fölkelők ritkán támadnak, csak ritkán törnek elé a hegyesorulatokból.

Az egyiptomi válság egyidőre legalább véget ért. Mahmud kormányelnök leköszönt, helyébe Musztafa lép. A külügyi és a többi miniszterek megmaradnak.

A francia képviselőházban közelebről ismét a házassági elválás került szónyegre. A napokban válik el, hogy az elfogadott javaslat a senatus helybenhagyásával törvény lesz-e vagy nem.

Alsó-Fehérmegye közgyűléséhez.

Múlt számunkban tér szűke miatt csupán említést tehetünk Csató János alispán úr gazdag adatokkal illusztrált közigazgatási jelentéséről.

Érdekesnek s szükségesnek tartjuk ezúttal kiemelni néhány pontot a nevezett jelentésből.

Az 1881-ik év folytán a középpontba beérkezett alispáni igatóra 10,035 drb., kihágási igt. 493, közigazgatási bizottsági igatóra 806, közig. erdőrendészeti bizott. igt. 22 drb. összesen tehát 11,356 drb. — A folyó 1882. évben május 5-ig bezárólag alispáni igatóra érkezett 4433, ebből ellátott 4073, ellátatlan 360. Vadász-jegy az 1881. év folytán kiadott 6 forintos 170 darab 1020 frt értékben, 3 frtos kiskoruk részére 8 drb és 1 családjegy, — a vadászjegyek után 1121 forint szolgáltatott bé a helyi kir. adóhivatalhoz. Utlevél kiadott 218 darab.

1881. végén községi előjáróknak megválasztott egész Alsó-Fehérmegyében összesen 177, kik közül olvasni és írni tud 87, nem tud 90.

A fősorozás folyó évben is márczius 1-én kezdetett meg s megyénkben ápril 15-én fejeztett be. Az erről szóló kimutatás szerint a megyében (mind a 12 sorozó járásban) együtt véve kivettett az 1882-ik évben az újonczjutalékban 424, a póttartaléki jutalékban 43; besoroztatott az újonczjutalék javára 446, a póttartalék javára 44; a felülvizsgáló bizottság elé utasított 41, részint törvényesen, részint törvényellenesen távol maradt 569, a honvédséghez soroztatott 83.

Megyénk lakosságának közegészségügyi állapota a lefolyt 1881-ik évben a betegedések nagyobb száma s különösen az év utolsó hónapjaiban járványosan fellépett heveny lázas fertőző bántalmak miatt kedvezőtlenebb volt általában, mint a megelőző évben. A kórállapotot következő volt: az év első felében hurutos és lobos légző szervi bajok sürűen fordultak elő s utóbbiak gyakran vettek halálos lefolyást; július-szeptemberben gyomor- és bélhurut s szórványosan hurutos vérhas képezték a leggyakoribb bántalmat; lefolyásuk általában kedvező volt s igen gyenge vagy nagyon fiatal koru egyéneknél vált olykor halálóssá. Október közepén ismét légző szervi bajok léptek előtérbe, míg a gyomor- és bélbetegségek gyérültek, a lefolyás enyhe volt. A váltóláz július-szeptember hóban gyakori volt még a bányavidékeken is, hol pedig ritkaság. A számarhurut májstól az év végeig folyton tartott, a halálozás azonban e bajban mérsékelt volt. Röncsoló toroklob szórványosan fordult elő. Vörheny az év elejétől októberig szintén szórványosan mutatkozott, néha súlyos vagy épen halálos lefolyással. Veres himlő, hólyagos himlő a téli hónapoktól kezdve járványúvá fajult Nagy-Enyeden, Gyula-Fehérvátt, Gergelyfán stb. Eseteik különösen be nem oltott vagy gyenge szervezetű egyéneknek igen gyakran vészesek voltak. A négy kórházban ápolatott összesen 459, gyógyultan vagy javultan távozott 388, nem gyógyult meg 2, meghalt 33, 1882-re betegesen visszamaradt 37. A halálozási viszonyok kedvezőbbek voltak, mint 1880-ban, mert a 4267 haláleset 813-mal kevesebb, mint azon évben. Ezen halálozás a legutóbbi népszámlálás szerint 177,542-re lepadt megyei népességhez viszonyítva 24%, halálozásnak felel meg. Nem orvosoltatott 7 éven alól 1780 azon felül 1836, összesen 3616, így tehát az or-

TÁRCZA.

Ismét bálban.

Tarka csoport sűrű-forog . . .
A ki itt van, mind oly boldog!
Ragyog a szem, az arc lángol
A végtelen boldogságtól.
Ó mi szép is itt az élet!
A szív vágya újra éled —
Keblemben is újabb vágyak,
A mult nem vet vissza árnyat.

Ha ez mindég ekép lenne,
Mily örömem telnék benne,
Törékeny hab, csalfa leány
Nem gyötörne többé talán.
Szép virágok, drága lányok,
Azt tükrözi az arezátok:!
A boldogság itt, csak itt van,
Ha öllelek karjaimban! . . .

. . . Szellő susog, ing a bokor, —
Nyájos szóra a lány hajol . . .
A kihalt szív, mely nem remél,
Hévül keble meleginél.
Fölledek én is, én is,
Virág fakad szűm sebén is.
A feledés szürke fátyla
Borúl multra, csalfa lányra.

Ha kél a nap, ragyog a táj . . .
Többé az én szívem se fáj;
Ó hisz' a hol enynyi nap van
Ki nem lehet boldogtalán?!
Büvös jelen bájvarázsa
Csüggedt lelkem is fölrázza,
Derült jövő fátyla lebben
S reám mosolyg egy pár szemben . . .

Balázs József.

Madách Imre

„Ember tragédiájá"-nak fejtegetése.

— Dr. GREGUSS ÁGOST-tól. —

(III. Folytatás.)*

A legelső kérdés a mi ezúttal felmerül az, hogy van-e hát ebben a műben tragikum? Még pedig ha van, miféle tragikum?

A költő az ember tragédiájának nevezi: Ember Tragédiája. Hiszen a tragikum csak az emberben létesülhet, tragikus alak mindég csak az ember lehet.

Coriolanus, Bánk bán, Othello, Macbeth, Lear, Julius Caesar, Hamlet, Romeo itt nem a Coriolanus, Bánk bán, Othello, Macbeth, Julius Caesar, Hamlet, Romeo tragédiájával van dolgunk, hanem általában az ember tragédiájával, olyan tragédiával, a mely épen általánosságánál fogva minden embernek a tragédiája nem csupán Coriolanus, Bánk bán, Othello, Macbeth, Julius Caesar, Hamlet, Ron. o., a Rikárdok és Henrik-ek, hanem olyan, melyben része van mindenkinek.

A szerző azt a tételt állítja fel, hogy az emberi sors általában tragikus már magában.

* Az I és II. ezikkel lásd lapunk 2. és 3. számában.

Az a kérdés, úgy van-e? És ha úgy van, mi az a mi az ember tragikuma általában?

A tragikum a fenségesből elbukás; de van egy neme, a melyre ez a meghatározás tökéletesen nem illik, a melyben túlnyomólag csak a veszedelem, a bukás nyilvánul és a melyet ilyenformán fogalmazhatunk: bármí derek, bármí hatalmas, bármí szép, bármí szerencsés, bármí kitűnő legyen valaki, a közsorsnak alá van vetve, vesznie kell. A görögök a tragikumnak ezt az alsó nemét az istenek irigységének tulajdonították. A görögöknél meg volt a félelem a szerencsétől, mert minél szerencsésebbnek tünt fel valaki, természetesen annál alkalmasabbnak látszott arra, hogy az istenek irigységét felkeltse, a kiknek sorsában ő gyarlóhalandó létére osztozkodni merészkedett.

Polikrates királyról jellemző a mese, ki nagyon szerencsés volt, minden vállalata sikerült úgy, hogy ő is megjedtt szerencsésjétől és hogy kiengesztelje az isteneket, legdrágább ékszerét, egy drága gyűrűt, bedobott a tengerbe; másnap a mint ebédének és egy halat felszelnek, benne találják a gyűrűt. Polikrates barátja felszedte kétségbeesve sátorfáját és elmenekült a háztól, melynek úgymond vesznie kell.

Ugyancsak Görögországban és a szomszéd tartományokban Európának a déli részében el van terjedve az a közmondás, hogy ha valakinek valami szerencsése akad, akkor azt mondja: adjon isten valami rosszat utána! — A nagy szerencse után egy kicsi rosszat kíván utána, nehogy baj legyen belőle, s ez a régi görög felfogásnak az eredménye kétségtelenül és alapja az: hogy az ember tökéletlen voltánál fogva nem alkalmas arra, hogy tökéletesen boldog legyen. Az ember tökéletlen és a szerencsésjét rendszeren maga rontja el, fenséges czéljai vannak, de gyengeségénél fogva nem valósíthatja meg azokat, az embernek vágyai rendszerint nagyobbak, mint hogy ezen vágyak kielégítésére és elérhetésére szükséges erők rendelkezésére állanak, belebukik, kidől, mikor már-már célt ér. Azért az emberi pálya általában tragikai jellemű.

vosoltak az összes haláleseteknek csak $\frac{1}{10}$ -át teszik. A négy rendezett tanácsú városban a halálozási arány 30%, s így 6%-al kedvezőtlenebb, mint az összes megyei népességnél. — A megvizsgált gyógyszerárak mindenikében szabályszerű kezelés találtatott. A megye területén 18 orvostudor, 17 sebész, 1 állatorvos, 16 okleveles gyógyszerész működött. Az orvosrendészeti ügyekre különösen a városokban kellő gond fordított s a szükséges felügyelet és ellenőrzés gyakoroltatott. A veres és hólyagos himlő-járvány a f. 1882. évben is uralkodott, minek következtében Nagy-Enyeden az összes tanintézeteket húzamosabb ideig fel kellett osztatni, úgy szintén a megye többi községeiben is az iskolák bezárattak. Jelenleg a veres himlő egyes enyhe esetei fordulnak még elő.

1881. okt. hó 1-től folyó év március végeig terjedő idő alatt az állategészségi állapot kielégítő volt, miután nagyobb kiterjedésű járványszerű kór nem fordult elő. Csak Orménszéken és Buzdon ütött ki a lovak közt a rühkór, mely azonban csakhamar elfojtatott. Megyénkből összesen 3227 ökör, 273 tehén, 233 bival és 76 borjú rakatott fel és szállított el Kolozsvárra, Nagy-Váradra, Aradra, Budapestre és Bécsbe. Folyó 1882-ik évben a megyénk területén találtatott lovak összeírta s katonai célokra való alkalmasságuk tekintetében osztályoztatván, az eredmény az, hogy az összes szám az avatási kerületekben 5742; ezek közül osztályoztatott mint törvényesen mentek összesen 21, ez időben alkalmatlan 576, végkép alkalmatlan 4291, alkalmasak háttas lovakul 20, hámosokul 410, teherhordó állatokul 166.

Közgazdasági állapotunk kedvezőnek mondható: az őszi vetések kedvezően teleltek, az egek által okozott károkat kiépülték s el nem fagytak, a márciusi tartós meleg idő a tavaszi vetéseknek korai elvethetését lehetségessé tették s a törökbuza vetésnek is kedvező idő járt. Szőlő s más gyümölcs is termésre való kilátással kecsegtetnek.

Tüzeset volt megyénkben az 1881-dik évben összesen 14, a kár értéke együtt véve 7158 frt 23 kr, a biztosítás! összesen 300 frt. Nagyobb mérvű jégverés vagy árvíz nem fordult elő. A f. évben azonban Vizaknán nagy tüzvész dühöngött. (Szomoruan emlékeztünk meg erről lapunk illető számában. Szerk.). Csak azt emlíjük itt meg, hogy a kár 19,440 frtra becsültetett. Erdőégés nem egyszer fordult elő.

Dárday Sándor beszéde

a képviselőháznak 1882. május 17-iki ülésében a boszniai ügyben.

T. ház! (Zaj a szélső baloldalon. Halljuk! Halljuk! jobb felől.) T. ház! Ismételtelen méltóztattak ezen parlamenti többséget azzal vádolni, hogy mi, kik annak idején az occupationalis politikát védelmeztük, mely következményeiben a nemzetnek, az országnak oly tetemes pénzübeli áldozatokot okozott, most kénytelenek vagyunk azon politika eredményével szemben az önk szemrehá-

nek mondható. — A dráma a cselekvény művészete, az emberi cselekvény művészete. A tragikum tárgya csak az ember lehet, mert csak az emberben létezik, csak az emberben van meg a fenséges elem, mely ki van téve a hibának az ember gyarlóságánál fogva, egy tökéletesebb, egy magasabb lény az embernél nem fog hibázni, tehát elbukni sem fog, veszedelem nem érheti. Az embernél alsóbb lény nem fenséges, tehát tragikussá sem lehet, mert a tragikum a fenségesből elbukás; kétségtelenül a tragikumnak tárgya tehát csak az ember lehet. A dráma tehát az emberi cselekvények művészete, a teljes tragikum az emberi cselekvényekből fejlődik. Cselekvényekben követ el az ember hibát, sőt bünt is és hibái, bünei által megérdemli aztán a bukást, azért a drámában a bukásnak csakugyan úgy kell helyesen következni, mint az elkövetett hibából származóknak, mint megérdemelt bűnhődésnek. Per quod quis peccat per idem punitur et idem.

Ha tekintjük az emberi cselekvények összegét, kérdés mi az? Az emberi cselekvények összege az a mit a történet nevének ismerünk. A történet ha az összes emberiség cselekvényeinek az összege egyetemes történet vagy a németek után lefordított világtörténet, a melyben a magyarnyelv szempontjából képtelenség van, mert nem a világ, hanem az emberek története. Az egyetemes történet összefoglalja mindazt, a mit az emberek tesznek a világban. A színpad, e szerint a mi szintén az emberek cselekvényeit tünteti elő, a színpad tulajdonképp az általános emberi történet egy-egy fasisát tünteti elő, az összes történet pedig nem egyéb, mint az emberiség folytonos tragédiáinak a láncolata. Az összes emberi történet számtalan tragédiának az egymásba fűzése, a színpad csak egyeseknek a színhelye. A történetet ha tekintjük, nem áll egyébből, mint a multnak örökös megbuktatásából a jövő, a leendő által. A leendő mindig megbuktatja a voltat, illetőleg a történetben a régi és az új küzd egymással és folytonosan megalkusznak egymással; a régi mindig veszít, kénytelen valamit feláldozni, de az új is kénytelen valamit engedni ennek következtében és

nyását néma resignatioval tűrni. Kötelességemnek tartom azért, mint egyike azoknak, kik annak idején az occupationalis politikának szintén védelmére keltem, felszólalni s bátorodom önöket felkérni, hogy legyenek türelemmel az ellenvélemény iránt is. (Halljuk!) Volna, ismételtelen lett volna alkalom a kérdéshez szólni, mert hiszen az utóbbi 3 évben kifoghatatlan volt e téma, — nem szólta többé e kérdéshez, mert az 1880. VI. t.-cz. alkotásával a politikai intézés hatásköre e részben a delegatiókra ruházott. Nem fogom most vitatni, hogy ez helyesen történt-e vagy sem, de tényleg és törvényeszerűen így van. Ugyisint kétségtelen, hogy közjogi törvényeink szerint nevezetesen az 1867. XII. t.-cz. 41. §. szerint a delegatiók által hadviselésre megszavazott összeg fedezetéről gondoskodnunk kell. Meddőnek tartom ezért a felvetett kompetenciális kérdést is, melyet a közjogi alapon álló ellenzék csak azért karolt fel, hogy a fedezet megszavazásának odiumát magáról elhárítsa, mert hiszen nincs mit tagadni abban, hogy ezen millióknak megszavazása nem kellemes dolog.

A kérdés lényege szerintem csak az, hogy szükséges-e, s abban igaza van t. Eötvös Károly képviselő barátomnak, hogy hazánk érdekében szükséges-e e kiadás? No hát azt hiszem, hogy ennek szükségét a legfőnyesebben bebizonyította Polit Mihály képviselő úr, a kinek sikerült az okkupáció célját teljesen érthetővé tenni.

T. ház! En az ottani okkupációt most is ép oly szükségesnek tartom, mint 3-4 evvel ezelőtt; mert hiszen mi sem igazolja jobban azt, hogy ezen tartományok Törökország részére megvárthatók nem voltak, mint azon nehéz küzdelmek, melyekbe azoknak fékentartása kerül. Miként tehetné ezt Törökország, mely ezen tartományokkal csak a Szerbia és Montenegró közti keskeny földszoros által lenne összekötve. A Bulgáriában és Kelet-Ruméliában ép úgy dúló panszláv agitatók igazolják, hogy határszélünk biztosítására le kellett foglalni e tartományokat és ha ezt Polit M. t. képviselő úr furesának találja s azt mondja, hogy akkor folyton kellene a szomszéd tartományokat lefoglalni, úgy megjegyzem azt, hogy Bosznia és Hercegovina lefoglalásával határszélünk nem lett kiterjesztve, hanem sokkal rövidebb.

De a cél nem lehetett az, hogy Törökországnak helyőrségi szolgálatot tegyünk. A cél csak ugyanaz lehetett Bosznia és Hercegovina okkupációjával, a mely Bulgáriában és Kelet-Ruméliában kitézetett, t. i. az ottani keresztény lakossága kibontakozása a török uralom theokratikus kormányzatából kifolyó nyomorult helyzetéből.

Ezért lett Bulgária önálló keresztény fejedelemség és a berlini szerződés XII. cikké ezért mondja ki az ottani török birtokviszonyoknak 2 év alatt való rendezését; ezért lett Kelet-Rumélia autonómiával bíró és keresztény fő kormányzó alatt álló tartomány, — ezért biztatott Bosznia és Hercegovinának nem csak megszállása, hanem kormányzata is Ausztria-Magyarországra. Utasítás ugyan nem adatott, sőt azt hiszem nem is fogadtatott volna el. Ausztria-Magyarország, a miként Bulgária Szerbia és Montenegró köteleztettek a birtokviszonyok rendezésére.

Ausztria és Magyarországnak teljesen szabad kéz hagyatott s bizonyára senki sem kételkedett abban, hogy Ausztria és Magyarország tudja azt, hogy mit akar s hogy biztos azon céljának elérésében, hogy a keresztény lakosság teljesen megnyugvására rendezend a ottani viszonyokat s így legalább Oroszország közvetlen befolyásának kizárásával tűrhető állapot fog létrejönni a Balkán félszigeten. Ezen terv volt a berlini szerződés alapszámja; de vajon annak kivételére mi történt Ausztria és Magyarország részéről?

A rideg katonai kormányzattal eltekintve, minden politikai conceptió nélkülözö bürokratiával hajtott végre bizonyos nemű incorporatio. az ottani birtokviszonyokból kifolyó nyomasztó viszonyoknak fentartásával. A rendezés ezimén vállaltuk el a mandatumot és a status quo fentartása ezimén tartjuk erőszakkal lefoglalva e tartományokat.

így az emberi történet örökös compromissumoknak a láncolata. Megalkuvás a régi és új között mellékesen mondva ez az oka, hogy a történeti események folyamata soha sem elégti ki az embereket, vagy a múlthoz, a mit lehetetlen fentartani, vagy a jövő partjához tartoznak, mely ki akar vinni mindent, de nem tudja kivinni. A fiatalok ehhez a párthoz tartozik rendszeren, mely mindent ki akar vinni, de nem lehet, mert az öregek, a régiek tartják erősen a multat. Liberális és conservatív párt ez, mely a régít megakarja tartani, — de mindig veszít valamit és így elégtelen; a másik, mely mindig újat akar létesíteni, szintén elégtelen, mert sikerült minden. — egyiknek is a másiknak is engedni kell, kielégíteni sem az egyiket sem a kielégíteni nem lehet. — Örökös megalkuvás az eredmény és ezen megalkuvásnak az újabb politika életében igen pregnans példánya az alkotmányos monarchia, ez épen megoldása, kibékülése, megegyezése a szabadságnak a zsarnoksággal. Igen szép példa erre épen a mi hazánk, a híres 1867-iki kiegyezés kit elégtit ki? Senkit. Bécsnek igen sokat kellett engedni s még nagyobb ellenségeink lettek, mivel nekünk sem lehetett mindent kivinni, minket sem elégtit ki és ez történet lett. A történet mindig így halad az események után, csak az a ki a küzdelemben nem vesz részt, csak az látja egy nagyobb bölcsességnek érvényesülését, a ki ezt vagy azt egészen eltemetni látja jónak, vagy ha győzni, akkor is csak félig győzni — teljesen nem győzhet, az emberi tökéletlenség, gyarlóság azt nem engedheti. Folytonos bukások, folytonos tragédiák, de egyszersmind folytonos kiengesztelések, és így a világ történet jobban mondva az emberiség története, egy folytonos engesztelő tragédia. Ezt az egyetemes történeti tragikumot igen természetesen fogjuk találni, hogy igen sok költő megkísértette költői műben szemünk elé tüntetni. Ezt a teljes ember-történeti tragikumot tünteti elő Madách Imrénél mély elmű compositiója is.

(Folytatása következik.)

A változás csak abban áll, hogy az agák földesuri érdekeit nem Törökország helyőrsége, hanem a mi hadseregünk védelmezi; de ezt nem köszöni meg nekünk a musulman aga sem, ki e védelemért idegen s igen költséges uralmat tartozik eltűrni, a mely idegen uralom dohánymonopolium, fogyasztási adókkal, kataszteri földméréssel és végre ujonozással ismerteti meg vele a civilizáció áldásait. Legalább a közös hadügyminiszter az ujonozás indoklásául azt hozta fel, hogy ez a civilizáció egyik eszköze. Ezen áldások boldogítják a kmeteket is, kik azonban tőlünk egészen mást, t. i. a földbirtokviszonyainak rendezését várták. Ebbeli csalódásaik annál érzékenyebben hathatnak, mert a szomszéd Szerbia és Montenegróban látják, hogy a berlini szerződés 30 és 39-ik cikkéi alapján az ottani birtokviszonyok mily kedvező megoldást találtak, a melynyiben a törökök azon részében csekély válságdíjért örömet odahagyták birtokaikat.

Erre az mondatik ugyan, hogy a mi helyzetünk ott más, mert a török birtokos osztály ott a conservatív elem, mely nekünk a szláv s nevezetesen a szerb faj ellen támaszul szolgál. Ez azonban szerény nézetem szerint tévedés, mert valódi moslius török ott alig van. E török birtokos osztály is csak olyan bosnyák, mint a többi, csak hogy annak idejében a török vallást felvették azért, hogy birtokukat megtarthassák. Ezek voltak azok, kik az occupationnak fegyveresen ellenszögültek és most barátságot színelnek azért, hogy a földműves osztály ellen védelmükre legyünk. De én csak azt tartom ezen apostata szláv fajról: hogy graeca fides, nulla fides!!

Tény az, hogy a földbirtokos aga és a földművelő kmet egyaránt ellenségünk.

Egyedül a szuronyokra támaszkodhatunk (Mozgás a szélső baloldalon. Halljuk! halljuk! jobb felől) és bámulatraméltónak tartom, hogy mily hamar eltanulta a közös pénzügyminiszter az osztrák politikai bölcsességet, mely abban áll, hogy az egyik nemzetiséget a másikkal, az egyik felekezettel a másik felekezettel kell ellensúlyozni. (Tetszés) Ezen traditionalis osztrák politika bölcsességét hirdette Szlávya a delegatiókban, ki ezen problémával igyekezett bebizonyítani, hogy mily nehéz ott a kormányzás. Igaza is van; nemesak nehéz, hanem lehetetlen is az ily kormányzás, mert nem elégít ki senkit (Ugy van!)

Franciaország majdnem teljesen azonos viszonyok közt Afrikában egészen másképp jár el; egyszerűen proclamálta, hogy a francia lobogót követi a code civile uralma; az alapítványi és egyházi vakuf birtokot egy külön kisajátítása törvény által államánálta s ez uton colonizálta, a házközösségi és törzsbirtokot felosztotta és egyéni magántulajdonná alakította így a birtokviszonyokat a mohamedán jogból kifolyó korlátolásoktól felszabadította. A védkötelezettséget (ujonozást) azonban noha Algier már 50 év óta bírja, csak a bevándorlott és naturalizált francziákra terjesztette ki, úgy hogy péld. 1878-ban Algier csak 1000 ujonozot állított s ezeket is csak 1 évi védkötelezettség mellett.

Nem így tesz a tehetetlen osztrák burokratia, mely alkotó és teremtő képesség nélkül feladatát abban találja, hogy az ottoman birtokjogot alkalmazza, a melyet nem ösmer és megérteni sem képes. Így péld. az ottoman jog egyik alapelve „hogy a holt birtokot az szerzi meg, a ki annak életet ad vagyis a ki műveli s ebből kifolyólag a föld, a rajta levő épület, az élő fák, meg a vetevény külön-külön tehát 4 ember tulajdonát képezheti“. Ezt az osztrák juristák a római jog emphyteusis és superficies jogfogalmaival természetesen nem tudják összhangba hozni hanem csodálkoznak rajta és német „Gründlichkeit“-tal az alatt, míg mi milliókat és milliókat fordítunk a népek féken tartására, a legnagyobb kedély nyugalommal forrás tanulmányokba mélyednek, — németre fordítják a moslin figh. törvénykönyvet és török a fejüket az 5-féle birtokozimen és igen tudományos értekezéseket írnak a milk (ősi magánbirtok) mirrié (állami) Mevkufé (alapítványi) Metru ké (közirtokosi) és Mevat (uratlan) birtokról; magyaragatják a mustagallat és a musfakafat jogintézményeit a római praedium rusticum és praedium urbanum fogalmaival és végre azon eredményre jutnak, mint ezt burokratáknak várni lehetett, hogy az ily conyeliált birtokviszonyokat legcélszerűbb szerződésekkel megoldani és ez nem tréfa, hanem komoly valóság, hogy Hercegovina 3 kerületében Konyiea, Mostár és Bilek kerületében 4000 szerződést kötöttek az agák és kmetek közt, egy-egy példányt abból a hivatalnál mint bizonyítékot őrznek meg.

Méltóztassanak már most elképzelni ezen burokratia óriási dimenziójának áldását s ehhez még hozzáadni az állítólag corruptált tisztviselők kapzsizságot s akkor könnyen megfogjuk érteni, hogy a felkelés miért ütött ki ép azon 3 kerületben, hol 4000 szerződéssel rendezték a birtokviszonyokat. Az ujonozás csak a szikra volt, mely különben is nem az occupált részekben, hanem Dalmatiában felrobbantotta a minárkat.

Erős meggyőződésem t. ház, hogy a birtokrendezés nélkül nem is gondolható ezen tartományok pacifikációja; mert a hol a foglalás még birtokozimet adott, mint Bosznia és Hercegovinában, ott az örökös zavar a birtok szerzés egyik módja. Nem kételkedem, hogy most is a legjobb szándék és törekvés mellett is igen sok jogfosztás követettük el és foglaltatik ama 4000 s a többi megszámlálhatlan szerződésben. De e sok szerződés helyett kötések csak egyetlen egy a szultánnal (Élénk ellenmondás a szélső balon) és annak alapján hajtassék végre a birtokrendezés. (Nyugtalanág) Boszniát és Hercegovinát a berlini szerződés szerint nem terhelte a török államadósság legcsekélyebb része sem; ezért könnyű lesz a válság alapját előteremteni az osztrák és magyar birodalom megterhelése nélkül. Ez uton kielégíthető lesz a földbirtokos és földművelő osztály és a mi földolog, lehetségés lesz az idegenek részére a telepítés, mi eddig lehetetlen volt, mert senki sem tudná, hogy mit vásárolt. Szerintem tehát a nagy költség dacára 3 évet elvesztettünk. (Ugy van! bal felől.)

Nem akarok senkit sem vádolni; de kárhozzatnom kell nem az occupationalis politika irányát, hanem annak kivételét és kijelenteni ha

a közös kormány — miként ezt a delegatiókban jelzék — a jövőre is az eddig követett uton haladna, én ezáltal egy garast sem fogok megszavazni. (Felkiáltások bal felől: Csak most! Derűltég.)

Szükségesnek tartottam ennek kijelentését és azon bizalomnál fogva, melylyel nem a közös kormány, hanem a miniszterelnök irányában viseltetem, reményem és elvárom, hogy törvényszerű befolyását érvényesíteni fogja helyesebb irány követésére, mely nem teendő szükségessé, hogy a legköltségesebb expedienshez t. i. a katonai uralom fenntartására szoroljunk s ezért elfogadom a javaslatot. (Helyeslés jobb felől.)

Berlini levél.

Berlin, 1882. május 17.

Kedves barátom!

A levelezőknek rendszeresen az a rossz szokásunk van, hogy csak akkor irnak az értesítendő lap számára, mikor valami nagyon kellemes újdonság van napi rendben. Ha én is ebben a hibában volnék, bizony ezáltal inkább a Spree-be kellene vetnem még ezt a néhány sort is, mert én e pillanatban innen örömdetes dologról nem értesíthetem lapod t. olvasóit.

Mit csinálnak a magyarok? kérded ugy-e kedves barátom. Hát bizony tartunk gyűléseket, szokás szerint megdöntve egymást amugy magyarosan. Ennyi az egész. No meg aztán búsulunk. Ez is magyar természet (?). De hát van min.

Először is a birodalmi gyűlés boszant. Bismarck javaslatáról volt szó a dohány-monopoliomot illetően. Elolvasták szerencsésen. Azaz hogy csak anynyiban szerencsésen, a menyinyiben a t. képviselő urak nem kaptak hajba, mint a horvát testvérek. Richter rettenesen neki rontott s kifundált a vaskanczellár számára egy találó ezimtet: „A szocializmus gyámjapja.“ Persze Bismarck nem sokat törődik vele. Friedrichsruhában éli nyugalmas napjait s monopól érülettel szipogató emeletes pipáját. Csak anynyit tudnak róla, hogy e hó végeig nem nézhetnek itt a szemé közé.

Aztán ott a másik. A nagyszerű egészségügyi kiállítás épülete — még eddig ki nem derített okból — tüzet fogott s totaliter leégett. Le az előtti napon, a mikor meg akarták nyitni. Ott veszett minden kiállított tárgy, károsodott valamenyny porosz miniszterium, károsodott Bécs város, Boroszló, München, Hannover stb. stb., és a mit legelőször kell vala emlitenem, legnagyobb részt a magyar főváros is. A kiállítók érdekeit azonban meg fogják védeni. Az épület és tárgyak 2,300,000 márkára voltak biztosítva.

Örömdetes az a buzgalom, melylyel a bizottság felkarolta a kiállításnak újja szervezését. Elhatározta a trónörökös folytonos biztató és bátorító szavaira, hogy a megkezdett művet nem hagyja hamuvá veszni, hanem be fogja fejezni, s az új épületet maszsziv anyagokból fogja felépíteni.

A színházak nem sok újdonságot mutatnak s az a néhány sületlen bohózat (?) nem érdemli, hogy elvesszitsen az ember egy szép estvét, melyet sokkal élvezetesebben tölthet el az ismeretes Bilse-féle hangversenyteremben, hol a magyar zene is kiváló pártolásra talál.

Mióta a Thiergarten fái újra meglombosodtak, gyakran kijárunk oda. Nyüzsgnek ott már a nép, a ló, koezi, kutya meg a dajkás csecsemők. A moabiti sört is fogyasztjuk, szíván mellette a mig lehet finánczolatlan szivart és dohanyt.

Isten veled barátom!

S. H.

A millenium és a pusztaszeri próbaásatás.

Göndöcs Benedek pusztaszeri apát és gyulai lelkes abból az alkalomból, hogy az ezredéves ünnepély ideje folyton közeledik, felhívta volt még a mult hó végén az ország figyelmét Pusztaszere, hol őseink első nemzeti ülésüket tartották.

Az egész sik tér a Pallavicini Sándor ögróf birtokához tartozik, ki megengedte, hogy ott próbaásatásokat eszközölhessenek.

Göndöcs Benedek megindította az ásátásokat a helyszínen s az eddigi eredményeket közzé tett jelentése nyomán következőkben ismertetjük t. olvasóinkkal.

Április 28-án kezdtek meg az ásátásokat s csakhamar feltalálták az ősi Zeer-monostori apátásig templonának és zárdájának fundamentumát. Következett lehet már a nagyszerű bazilikára, mely a néphagyomány szerint épen azon helyen volt, hol elődeink az első magyar országgyűlést tartották. Az eddig ismert rom az éjszaki oldalról volt. A főoltár keletnek irányult, a templom keresztalaku lehetett, a zárdá délről és délkeletre terjedt. Kiásták a templomhajó mindkét oldalalának, két oszlop-sorának, a szóséknék és toronynak alapját, a zárdá meglevő alapfalait, végre a zárdából a templom mellett vezető folyósónak, mely alatt a kriptá volt s a zárdát délről és nyugatról elzárt kökerítésnek alapfalait. A templom hajója és a szentély belsejének hossza felvett mérések szerint 15 öl, szélessége 8 1/2 öl. Az éjszaki oldalról még ma is fenálló romjának hossza 9 méter, 50 centimeter, magassága 6,90 méter, vastagsága 85 centimeter.

Ezen kívül számos érdekes leletre akadtak. Ilyenek: a templom vékony de nagy téglából épült falai, az oltárnak márvány és metszett fehér homokkő darabjai, a kriptában több százra menő egész emberi csontváz, melyek többnyire igen erős, nagy testalkatra mutatnak, vastag fából készült koporsók, melyek már csaknem foszlányok, számos réz, bronz, ezüst tárgyak, fibulák, csattok, keresztetek, apát-gyűrűk, apró gyöngyök, IV. Béla és II. Ulászló korabeli és más egyéb pénzek s a római korból való téglák.

A próbaásatásnak ily rendkívüli sikere után következő ajánlatokat teszi Göndöcs, melyeknek kivitele szükséges:

1. Mindenekelőtt Pusztaszere az ásátások, államköltségen, tervszerűleg folytatása.

2. A feltalált romoknak konzerválása, stilszerű rekonstruálása.

Az ezredéves ünnepélyt illetően pedig indítványozza, hogy: 1. Pusztaszere, mint Magyarország ezer éves alkotmányának keletkezése és megállapítása színhelyén állítson a nemzet államköltségen vagy közadakozásból egy emlékkápolnát. — 2. Az ezredéves ünnepély alkalmára, Pusztaszere az örök emlékü történelmi romok és az újonnan felállítandó emlékkápolna körül legalább 100 holdnyi térségen egy nagyszabású díszkert — park — létesítendő.

Ereklék.

Deák Ferencznek egy sajátkezűleg készített botjával gazdagodott a Deák-szoba. Komlósy F. küldte be Pulszky Ferencnek következő sorok kíséretében.

„Nagyságos Igazgató úr! Van szerencsém mellélkelve egy sötébotot azon megjegyzéssel beküldeni, hogy azt néhai Deák Ferencz volt budapesti IV. ker. képviselő 1865-ben a czéltől készítette el sajátkezűleg és adta ajándékol n. br. Kemény Zsigmondnak, mint barátjának, hogy az esetre, ha — mint szokása volt, ezt is valahol elhagyná — azt különös alkotásánál fogja mindenki felismerje s neki viszszaaküldje. Néhai br. Kemény Zsigmond e botot 1868-ban nekem ajándékozta, mit ezennel, az előbb állítottakkal egyetemben elismerek és igazolok s kérem egyszersmind a Nagyságos Igazgató urat, hogy azt viszont tőlem a nemzeti múzeum Deák-szobájára számára örök ajándékol elfogadni s nevem alatt őrizet alá venni méltóztatásék.“

E botot Deák Ferencz egy általa lenyestett görbe faágból készítette. Fejére fekete esontgombot erősített, melyet szintén maga faragott.

Jókainak a Petőfi-társaság számára Petőfinkeknek egy sajátkezűleg írt s eddig ismeretlen levélét adta át Debreczenben Telegdi Lajos ottani könyvtáros. A levél ez:

„Pest, június hó 1849. Tisztelt barátom. Itt küldök önnek 5000 azaz ötezer példányt a „Honvéd“ című versemből. Nyerekedjék rajta s gazdagodjék meg... ára enormis! három váltó krajczár, a mint rá is van nyomva. Adom önnek 25 percenzt nyereségre; ha mind elfogy, küldje meg a pénzt s akkor új példányokkal szolgállok. Ha július 1-ig megküldi ön az arát, ugy öten percenzt kap, azaz fele árban veszi. A kormány 25,000 példányt vett meg belőle a hadsereg számára. Ha valami irni valója lesz, levelét poste restante küldje nevem alatt; mindennap küldök a postára. Isten önnel, barátja Petőfi Sándor.“

E levél öröszését a társaság Szana Tamásra bizta, kinek kezében vannak ideiglenesen letéve Petőfinkek a Petőfi-társasághoz eddig küldött többi kéziratai is.

IRODALOM.

Említettük volt egyik közelebbi számunkban, hogy Halász István fővárosi előnyösen ismert könyv- és képkiaó Kossuth Lajos születésének nyolczvanadik, politikai és irodalmi működésének ötvenedik évfordulóján díszes „Emlék-Album“-ot ad ki. Alkalmat nyujt egyuttal a nevezett kiadó úr, hogy Kossuth tisztelői sajátkezű aláírásukkal fejezzék ki tiszteletüket, miert az illetők 30 krt fizetnek. Legújabbban beküldte szerkesztőségünknek Kossuth Lajos családi arezképesarnokát. A kép 50% centimeter nagyságú s valódi mübeccsel bíró díszes könyvomat. Ára 50 kr. A képen bal felől van Kossuth édes atya Kossuth László, más felől Kossuth Lászlóné, szül. Tyrilingi Weber Sarolta, közepén Kossuth maga, alól jobb felől Kossuth Ferencz, balról Kossuth Lajos Tivadar, Kossuth fiai. Szerkesztőségünkben a kép bárki által megtekinthető; nem különben elfogadunk előfizetőket az Emlék Albumra (30 kr.) arezképesarnokra (50 kr.) valamint Kossuth korszakot alkotó müvere: „Irataim az emigratióból“ (kötetenként 5 krt). — Ezuttal fel is hívjuk t. olvasóinkat, hogy minél számosabban vegyenek részt Kossuth Lajos országos megítisztetésében.

Jóteknyczélu sorsjáték. A nagykanizsai „Kisdednevelő Egyesület“ óvodáinak berendezése és biztosítása céljából felsőbb engedélylyel ezüst sorsjátékot rendez, főnyeremény 1000 krt értékű 12 személyre való ezüst asztali készlet, 303 nyeremény van 5000 krt. összeg értékben, egy sorsjegy ára 50 krt. Huzás 1882. december 31-én lesz hatósági ellenörzés mellett. A humanus célra való törekvést méltányolva, a nemessziv emberbarátok szives pártfogásába ajánljuk. Sorsjegyek kaphatók minden postahivatalban, lottógyűjtődékekben vasuti-s gözhajózási állomásokon sat.

Előfizetési felhívást kaptunk a következő helyesírastani és nyelvészeti müre: „A magyar betűrendszere egyszerűsítése.“ 22 ábra és 25 kömetzetű mintalap melléklettel. „Irta Borsodi Szilágyi Dezső.“ A mü decemberben jelenik meg mintegy 15—16 ivnyi terjedelemben. Előfizetési ára 2 krt. Bolti ára magasabb leend. Az előfizetési pénzket június hó végeig szerzőhöz: Budapest, Miksa utca 22. sz. küldendők. Ajánljuk e korszerű és nagy jelentőségű kérdéssel foglalkozó müvet t. olvasóink pártfogásába.

A „Magyar Háziaszony“ 7-ik száma ismét élnék és változatos tartalommal jelent meg. E szakközöny, mely kiválóan a nőnek, mint háziasszonynak munkakörével foglalkozik, régóta érzett hiányt pótol ajánlyuk olvasóink figyelmébe. A legutóbbi szám tartalma következő: A nőgyógyászok szervezete. Irta György Aladár. — Tápszerek. — Szükséges tudnivalók a háztartás körül. — A himlőoltásról. — A gyermek testi és lelki élete, II. A polyában. — Étlap május hó harmadik hetére. — Háztartás és Gazdaság. — Házi czikke legújabb piaczi árjegyzéke. — Rövid hírek. — Sakkalány. — Kérdések és feleletek. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések. — Tárca: A nő világából. — A melléklet: Megalázva. Regény Csupák Attilától. Előfizetési ára: egy évre 6 krt, félévre 3 krt, évnegyedre 1 krt, 50 krt. Előfizetheti a „Magyar háziasszony“ kiadóhivatalában: Budapest, V. fő-ut 5. sz. a.

A „Képes Családi Lapok“ 33-ik számának tartalma: Másfélpár szerelem. Elbeszélés; irta Erdélyi Gyula.

(Vége). — Imádkozom érted. Költemény; irta Turóczy Endre. — Csak Beszély; irta Vörös Kálmán. — Hogyan lehet szert tenni férjre? Karezolat; irta Kmethy István. — Az elveszett Beszély; Felix L. után Borsody Bélától. (Vége.) Ripók Marezi Raj; irta Tihanyi Benő. (Vége.) — Korán letörve. Raj; irta Kulesár Péter. — A nihilisták áldozata. Humoresk. Sch. A. után irta Philantrop. (Folytatás.) — Képeinkhez. — Mindenféle. — Képeink: A gyermek-kórházban. — Lengyel tutajosok. — Vadrucczavadászat. — Melléklet: „A kines“ című regény 321—336. oldala. „A Növilág“ májusi havi száma. — A borítékon: Heti naptár. — Sakk-talány. — Szótár-rejtvény. — Talányok megfejtései. — Megfejtők névsora. — Kérdések. Feleletek. Ajánlatok. — A szerkesztőség postája. — Hirdetések. — A kis lottó huzásai. — Előfizetheti: Mehner Vilmosnál, Budapest IV. ker., pappnövelde-utca 8. sz. Egész évre 6 krt, fél évre 3 krt, negyed évre 1 krt 50 krt.

VEGYES HIREK.

— **Ö felségeik** e hó 17-én délelőtt 11 órakor utaztak el az osztrák államvaspálya külön udvari vonatán Bécsbe. A királyi pár a nyár legnagyobb részét Schönbrunban fogja tölteni.

— **Fekete Pál** szőlészeti szaktanár a faválogatás és zöldoltás gyakorlati megmutatására folyó hó 22-ikére városunkba érkezik. E két nagy fontosságú, nálunk még nem igen gyakorolt, szőlőmunkából az oktatást azon nap délelőtt 9 órakor t. Szilágyi Farkas úr herlősi szőlőjében fogja megtartani. Felhívjuk városunk érdekel közönségét szaktanár úr eladásán minél számosabb jelenkezésre.

— **Az alsófehérmegyei gazdasági egyesület** választmányja az egylet megalakulásával kapcsolatos teendők elintézésére folyó hó 24-án délelőtt 10 órakor a megyeháznál ülést tart.

— **Adakozás** A mükedvelő társulat választmányja f. hó 15-én tartott ülésében néhai Mihályi Károly tanár síremlére 10 krtot és a ref. egyház orgonájának átalakítására és szóséknék kiesinosítására 16 krtot szavazott meg a társulat pénztárából.

— **Az egyházi zene- és énektársulatnak** a mükedvelő társulattal egyesülése kültetésben van, miután mindkét társulat részéről elfogadtattak az egyesülés iránti indítvány, mely szerint előbbi társulat a mükedvelő társulatnak önálló szakosztályát képezze.

— **Bényei szintársulatának** néhány napok alatt leendő megérkezése csak is bizonyos számú bérletalírás utáni, biztosításától levén függővé téve: felhívjuk a műpártoló közönséget, hogy minél számosabb aláírással biztosítsa ezen — a vándor szintársulatok egyik legkiválóbbjának — eljövételét. Bérelni szándékozók részére az aláírási iv Virágháty Lajosné asszonyságnál (az óvodában) rendelkezésre áll.

— **Figyelmeztetés.** A helyi tek. adófelügyelőségétől következő sorok közlésére kéretünk fel: A folyó évi általános jövedelmi-pótadó kivete lévén, ebbeli lajstromok a község (város) házánál 8 napi közzszemlére kitétetnek mindenki általa megtekinthetés és a netaláni felebezésének 8 nap alatti beadhatása végett. Egyuttal közhírré tétetik az is, hogy Nagy-Enyed városának folyó évi III. és IV. oszt. kereseti adó, továbbá a tökekamat és járadék-adó, végül a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek adójavaslatok alapját képező tiszta jövedelem kitételével N.-Enyed városánál szintén 8 napra kitétettek közzszemlére, és hogy ezen adónemek bizottsági tárgyalása ugyan N.-Enyed városra nézve folyó évi június hó 15-ére és következő napokra van kitűzve. A bizottsági tárgyalások a megyeház nagy termében tartatnak.

— **A tüzesetek** egymást érik hazánkban mindenfelé. Legújabbban a Kolozsvár mellett fekvő Jegénye község lett két ház s a templom kivételével a pusztító elem áldozata. Jegénye különben furdóhely is, a menyinyiben vize a mellbetegekre igen jó hatású.

— **A debreczeni országos dalárünnepélyre** eddigelő harmincznegy daleylet jelentkezett 559 müködő, 64 képviselő és egy pártoló taggal.

— **A könyvészeti kiállítást** e hó 16-án zárták be. Ugyanaz nap tartotta zárlését a kiállítási bizottság Trefort minister jelenlétében. Az ülést a miniszter miután különösen Ráth Györgynek, valamint a többi tevékeny közremüködőknek meleg köszönetet mondott, azzal az óhaj-tással zárt be: vajha a kiállítás hatása ne lenne mulékony, hanem maradandó egy részt a művészetre s kézműves iparra, másfelől a melyen érdeklődött közönségre.

— **A Magyar kir. honvédelmi miniszterium** a honvédesapatok az ország összes raktáiraiban elhelyezett, több mint 16 millió forintnyi értéket képviselő ruha-fegyver-és egyéb felszerelési készleteit legközelebb az Első magyar általános biztosító-társaság és a Fonicière, Pesti biztosító-intézet két hazai társulatnál egyenlő részben 10 évi tartamra biztosította.

— **Figyelmeztetjük t. olvasóinkat** id. Hekschér Sámuel úrnak mai lapunkban levő hirdetésére. Itt egy főnyereményekkel dúsan fölszerelt sorsjáték eredeti sorsjegyeiről van szó. E vállalat teljes bizalmat érdemel, miután a legjobb állami biztosíték van nyujtva s az említettnek bank- és váltó-üzlete mindenkor szigoruan korrekt eljárása és számos nyeremény kifizetése által mindenütt előnyösen ismeretes.

— **Egy ingért akasztotta fel magát** a napokban egy 15 éves székeky fiu Miklósfalván Udvarhelymegyében. Tette pedig azért, mert a bátyja inge szebb volt mint az övé, az anyja meg nem akart a bátyjáié közül adni rá.

— **Megvadult ménes.** Szegeden közelebből az alsóvárosi gazdaközönség ménese, mely hatszáz szilaj esikből áll, valami zajtól megrádt s megvadulva vágatott a tanyák elágazó útai között. Oly rémesen zengett lábaik alatt a homokos talaj, hogy az almaikból fölrasztott lakosok földrengést sejtettek. Csak harmadnapra sikerült öszszefogdosni a megvadult ménest.

— **A ringszínházi pör** befejeztetett. Sokakat u. i. azzal vádoltak hogy, a retentó katastrófa hanyagságuk miatt következett be. A vádlottak mindenike másra akarta hárítani a felelősséget. E hó 16-án hirdették ki az ítéletet, mely Janauer szingagatót, Nitsche felügyelőt és Geringert vétkeseknek nyilvánította. Az első és utolsó közülük 4-a középső 8 havi fogságot kap és ezenkívül tartoznak 5587 frtot fizetni kárpótlás fejében. Landsteiner rendőrtanácsos valamint a többi kisebb rendű vádlottak felmentettek vád alól. Ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy Funk Lipót mérnök, ringszínházi, a pörben szakértőként szerepelt mérnök nyomtalanul eltűnt lakásáról. A rejtélyes eset kinyomozását erőlyesen folytatja a bécsi rendőrség.

— **A tüdővész gyógyítása** iránt Tyndall, a hírneves angol tudós, nagy reményeket fűz dr. Koch berlini orvos legújabb felfedezéséhez. E bajnak beoltással vélik elejét vehetni.

Felelős szerkesztő: **Dr. Boros Gábor.**

Kiadó-tulajdonos: **Pollák Mór.**

Sz. 2040—1882.

k. ü.

Árlejtési hirdetés.

A marosvásárhelyi mélt. kir. főügyész urnak folyó hó 11-én 2530. szám alatt kelt rendelete folytán a topánfalvi kir. járásbírósg telkén építendő fogház és ennek deszka kerítése fölépítésének biztosítása iránt alólított kir. ügyészség hivatali helyiségében **folyó év június hó 7-én délelőtt 9 órakor** versenytárgyalás fog tartatni.

A felépítendő épület négy fogházszobát, egy sötét zárkát, egy őrszobát és egy fogházi lakást — mely egy szoba, konyha és kamrából, valamint egy árnyékszék és hín feljárásból álland — fog magában foglalni.

Kikiáltási ár 9021 frt 78 kr leend. Vállalkozni szándékozók fölhatnak, hogy a fenn írt nap délelőtti 9 óráig akár 5% bántópenzzel ellátott zárt ajánlataikat alólított kir. ügyészséghez beadják, akár pedig a versenytárgyaláson személyesen megjelenven, a bántópenzt személyesen fizessék le.

A zártajánlatot tevők kötelesek ajánlataikban kijelenteni, hogy a részletes vállalati tervek és föltételeket is ismerik.

Az ajánlatot tevők közül a legjutányosabban vállalkozó köteles leend június 11-én délelőtt 9 órakor, a szerződés megkötése végett, alólított kir. ügyészség előtt megjelenni. — Kellő bántópenz nélkül, valamint későn beérkezett ajánlatok tekintetbe vétetni nem fognak.

A részletes föltételek, költségvetés, előmérlet és tervek alólított kir. ügyészségnél, a részletes föltételek és szerződési tervezet pedig a tordai kir. ügyészség- és a topánfalvi kir. bíróságnál megtekinthetők.

A királyi ügyészségtől.

Gyula-Fehérvárt, 1882. május hó 16-án.

Henter Gábor,

kir. ügyész.

1—3

Sz. 1226—1882.

tkvi.

Árverési hirdetés.

A nagyenyedi kir. járásbírósg, mint telekkönyvi hatóság részéről közétetik, hogy a kir. kincstár végrehajtható 134 frt 74 kr tőke, ennek a kielégítéséig járó 6% kamata 10 frt 25 kr és 8 frt 70 kr költség követelese kielégítése végett végrehajtást szenvedő Nikula György és neje Székely Agluza neven foglalt hagyatékot képző a kis-csergedi 83. sz. tjkvben A+1—19. rendszám alatti fekvőség-i 879 frt 40 krban megállított kikiáltási árban Kis-Cserged község előljárási helyiségében **1882. évi július hó 25-én d. e. 10 órakor** tartandó nyilvános árverésen becsáron alól is eladatnak.

Venni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy pedig az 1881. évi LX. t. cz. 42. §. jelzett árfolyammal számított óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételárt pedig vásárló a következő határidőben köteles a föltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz lefizetni, az árverezés jogerőre jutása után 15 nap alatt felét, 30 nap alatt másik felét.

Különb az árverezés megállapított föltételei alólított telekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és a kis-csergedi előljárási ságnál megtekinthetők.

A kir. járásbírósg, mint telekkönyvi hatóságtól

Nagy-Enyeden, 1882. ápril 26-án.

Jovján,

kir. aljárásbíró

Sz. 1225—1882.

tkvi.

Árverési hirdetés.

A nagyenyedi kir. járásbírósg, mint telekkönyvi hatóság részéről közétetik, hogy a kir. kincstár végrehajtható 105 frt tőke, ennek a kielégítéséig járó 6% kamata 4 frt 95 kr, 5 frt 30 kr és 9 frt követelese kielégítése végett végrehajtást szenvedő Blasius Péter és neje Blasius Maria szül. Kokornak a kis-csergedi 17. sz. tjkvben A+1—53. rendszám alatti fekvőségei 1675 frt megállított kikiáltási árban Kis-Cserged község előljárási helyiségében **1882. évi július hó 20-ik napján délelőtt 10 órakor** tartandó nyilvános árverésen a kikiáltási árban alól is eladatnak.

Venni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy pedig az 1881. évi LX. t. cz. 42. §. jelzett árfolyammal számított óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételárt pedig vásárló a következő határidőben köteles a föltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz lefizetni, még pedig felét 30 nap alatt az árverezés jogerőre jutása után, a másik felét 60 nap alatt.

Különb az árverezés megállapított föltételei alólított telekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és a kis-csergedi előljárási ságnál megtekinthetők.

A kir. járásbírósg, mint telekkönyvi hatóságtól

Nagy-Enyeden, 1882. ápril 26-án.

Jovján,

kir. aljárásbíró

Sz. 1403—1882

tkvi.

Árverési hirdetés.

A nagyenyedi kir. járásbírósg, mint tkvi hatóság részéről közétetik, hogy diódi Csoplinta Toma végrehajtható 115 frt 20 kr tőke ennek 1879. ápril 24-től járó 8% kamata 43 frt 42 kr, 10 frt és 8 frt 21 kr költség követelese kielégítése végett végrehajtást szenvedő Petreszán Togyernak a diódi I. rész 137. szamu tjkvben A+1—23 rendszám alatt foglalt fekvőköbéli fele rész jutaleka 396 frt 50 kr kikiáltási árban, és az esetre, ha a felperesi követeles ki nem telne, diódi Kocsobán Niculai hagyatéka, illetve gyermekei: Kocsobán Anna, Sofia, Simion és Tetyiana kiskorunak és Petreszán Intina, szül. Kocsobánnak a diódi I. rész 178. szamu tjkvben A+1—15 rendszám alatti fekvőségei 833 frtban megállított kikiáltási árban Diód község előljárási helyiségében **1882. évi július hó 26-án délelőtt 8 órakor** tartandó nyilvános árverésen becsáron alól is eladatnak.

Venni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy pedig az 1881. évi LX. t. cz. 42. §. jelzett árfolyammal számított óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételárt pedig vásárló a következő határidőben köteles a föltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz lefizetni 30 nap alatt az árverezés jogerőre jutása után.

Különb az árverezés megállapított föltételei alólított telekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és a diódi előljárási ságnál megtekinthetők.

A kir. járásbírósg, mint telekkönyvi hatóságtól

Nagy-Enyeden, 1882. ápril 26-án.

Jovján,

kir. aljárásbíró.

Sz. 1359—1882.

tkvi.

Árverési hirdetés.

A nagyenyedi kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóság részéről közétetik, hogy a kir. kincstár végrehajtható 179 frt 03 kr tőke, ennek 1880. január 25-től járó 6% kamata 6 frt 45 kr és 6 frt 16 kr költség kielégítése végett végrehajtást szenvedő ügyvéd Oltéan Vazul balázsalvi lakos által gondnokolt Bomba Veronika szül. Novák hagyatékának a kis-csergedi 69. szamu tjkvben A+1—22. rendszám alatti fekvőköbéli fele rész jutaleka 460 frt megállított kikiáltási árban Kis-Cserged község előljárási helyiségében **1882. évi július hó 26-án délelőtt 9 órakor** tartandó nyilvános árverésen becsáron alól is eladatnak.

Venni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy pedig az 1881. évi LX. t. cz. 42. §. jelzett árfolyammal számított óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételárt pedig vásárló a következő határidőben köteles a föltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz lefizetni az árverezés jogerőre jutásától számítva 30 nap alatt.

Különb az árverezés megállapított föltételei alólított telekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és a kis-csergedi előljárási ságnál megtekinthetők.

A kir. járásbírósg, mint telekkönyvi hatóságtól

Nagy-Enyeden, 1882. ápril 26-án

Jovján,

kir. aljárásbíró.

Sz. 1360—1882.

tkvi.

Árverési hirdetés.

A nagyenyedi kir. járásbírósg, mint telekkönyvi hatóság részéről közétetik, hogy a kir. kincstár végrehajtható 329 frt tőke és ennek 1880. január 25-től járó 6% kamata 5 frt 80 kr és 8 frt 66 krajczár költség követelese kielégítése végett végrehajtást szenvedő Frenor Petru és neje andres Sinkának a kis-csergedi 124. sz. tjkvben A+1—23 rendszám alatt fekvőségei 699 frt 40 krban megállapított kikiáltási árban Kis-Cserged község előljárási helyiségében **1882. évi július hó 22-ik napján délelőtt 9 órakor** tartandó nyilvános árverésen becsáron alól is eladatnak.

Venni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy pedig az 1881. évi LX-ik t. cz. 42. §. jelzett árfolyammal számított óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételárt pedig vásárló a következő határidőben köteles a föltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz lefizetni az árverezés jogerőre emelkedése után 30 nap alatt.

Különb az árverezés megállapított föltételei alólított telekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és a kis-csergedi előljárási ságnál megtekinthetők.

A kir. járásbírósg, mint telekkönyvi hatóságtól

Nagy-Enyeden, 1882. ápril 26-án.

Jovján,

kir. aljárásbíró

Főnyeremény esetl. **400,000 márk** Szerencse értesítés A nyereményekért az állam vállalk. kezességét

Meghívás a hamburg-állam kezessége melletti nagy pénzlottéria NYEREMÉNYEIBEN

való részesülésre, melyben többet mint **8 millió 940,275 márkát**

okvetetlen nyerni kell.

Ezen előnyös pénzlottéria nyereményei, mely tervszerűleg csak 93,500 sorsjegyet tartalmaz, a következők, ugyanis:

A legnagyobb nyeremény esetleg **400,000 márká.**

elsőbbségi jegy	250,000 márká	54 nyer.	5000 márká
1 nyer.	150,000	5	4000
1 "	100,000	108	3000
1 "	60,000	264	2000
1 "	50,000	10	1500
2 "	40,000	3	1200
3 "	30,000	530	1000
4 "	25,000	1073	500
2 "	20,000	101	300
2 "	15,000	25	250
24 "	12,000	85	200
3 "	10,000	100	150
3 "	8,000	27069	145
3 "	6,000	stb. stb.	összesen 47600 nyer

és valamennyi sorsa 7 osztályban, kevés hónap mulva biztosan megválnak. Az első nyereményhuzás hivatalosan állapított meg.

Egy eredeti egész sorsjegy ára csak 3 frt 50 kr.

Egy fél eredeti sorsjegy ára csak 1 frt 75 kr.

Egy negyed eredeti sorsjegy ára csak 88 kr.

Ezen eredeti sorsjegyekért (nem eltöltött igérvények) az állam kezekedik s az árak díjmentes beküldeése mellett általában a legtávolabbi és vidékekre is megküldetnek.

Minden résztvevő megkapja tölem eredeti sorsjegye mellett még az állam ezimerével ellátott eredeti tervet ingyen és a megéjtett huzás után a hivatalos sorsolási-értesítőt felszólítás nélkül azonnal.

Nyereménypénzek kifizetése és elküldése

az érdekelteknek, általában egyenesen, azonnal és a legnagyobb titoktartás mellett teljesítettik.

Minden megrendelés egyszerűen posta-utalvány n, vagy levél útján eszközölhet. Ennélfogva, a közlegő huzás következtében a megrendelésekkel, f. évi május 23-ik bizalommal fordulhatni

Id. Heckscher Sámuel-hez,

(3—*) bank- és váltó-tulzete HAMBURG-ban.

Nyomatott Pollák Mórán Nagy-Enyeden.

Gyázkocsi díjmentesen!!

Hatóságilag engedélyezett
ELSŐ
temetkezési intézet.

Alólított tisztelettel tudatja a n. é. közönséggel, miszerint a helybeli piaczon hatóságilag engedélyezett temetkezési intézetet állított fel, hol 25 frttól 400 frtig terjedő temetéseket a teendőik teljes elintézésével vállal.

Tudatja továbbá, hogy intézetében érezt és fakoporsók mindenféle nagyságban gyári áron kaphatók. — A házilag rendezendő temetkezéseknél ha a temetkezési bevásárlás 10 forintot meghalad,

a gyázkocsi díjmentesen

boesátatják rendelkezésre. Tisztelettel

Jakabfy Antal.

3—6 Gyázkocsi díjmentesen!!

Van szerencsém a t. helyi és vidéki birtokos urakat tisztelettel figyelemztetni hogy a legkönynyebben járó és e vidéken általános tetzésben részesült

perge ekéimet,

melyeket miután ez idén nagy mennyiséget szerstem bé belőlük, míg a készlet tart az alábbi feltűnő olesó árakon árusíthatom el u. m.

1 drb. szilárdan készült eke 4-es sz. ára 9 frt 50 kr
1 " ugyanez 3-as " " 11 frt 50 kr

Mindezen ekek fataligára is alkalmazhatók.

Ajánlom továbbá mindennemű gazdasági cikkeit, kitűnő szőlőkapaimat, vas lánczos pattingókat, három ormós jó erős ásóimat, a legjobb szőlő- és hernyózó ollókat.

Luczerna lóhere, rétek javítására használt fűmag-vegyület, bizonytalan kórozó répa nálam folyton nagy készletben kapható. A magvak csiraképesége meg van próbálva, bármelyiket biztosan ajánlhatom.

Minél számosabb látogatásért esd

Bisztritsány Lajos.

400 évnél tovább fennálló, legjobb, fellümulhatatlan h a j n ö v e s z t ő - s z e r .

A fejhajnak fontartására és nyelésnek előmozdítására nincs jobb mint a minden világrészben oly ismert és híressé lett orvosi tekintélyek által megvizsgált, a legényesebb és csodálatos eredmények által koronázott, ó. es. kir. apostoli Felsége I. Ferenc József Auszria császári és Magyar s Csehország királya által az üszéses es. kir. államok és a magyar koronaországok egész területére kizárólagos es. kir. szabadalommal, illetőleg pátemssal ellátott

családierő-kenőcs,

melynek rendes használata által még a fej legköpösebb részei is hajlékakká lesznek, szürke és vörös haj sötét színt nyernek, a hajlajat erőstti, a korpaképződés minden nemét néhány nap mulva egészen elavoltítja, a haj kihullását a leggyvidebb idő alatt teljesen megszünteti, a hajnak természetesen fényt ad, hullámakku lesz és a legkisebb korig megőyia azt a megőzüléstől.

Egy nagy tégely használható utasítással (több nyelven) postal szétküldéssel 1 frt 50 kr. o. é.

Fő szétküldési raktár nagyban, úgy egyes tégelyek illatszere, es. kir. szabadalom-tilatásos.

Fiala Alajos-nál,
Bécs, IX. Bezirk Waisenhausgasse Nr. 11,

a hova minden írásbeli ajánlatok a pénz szétküldése mellett intézendők és leggyorsabban teljesítenek. — Ismételtedők igen jó számlákban részesülnek és minden helybeli és vidéki lapban hirdetnek. Leghírebb illat. Kiallítás dégtans. Kéretik világosan „családi erő-kenőcsöt“ követelni.

9—12